

**INTEGRAAL PLAN
VOOR HET OPENBAAR DOMEIN
VAN DE STAD GENT.**

Bij de stad Gent is reeds veel kennis en know-how over het openbaar domein aanwezig. Zo is er het structuurplan, het materiaalplan voor de binnenstad, het mobiliteitsplan, de verkeersleefbaarheidsplannen, het plan openbaar vervoer, het parkeergeleidingssysteem, het lichtplan, het plan kaaien en oevers, het afvalkorvenplan, het sanitairplan, het plan straatmeubilair, enz. Wat ontbreekt is een overkoepelend plan dat al deze deelaspecten bundelt.

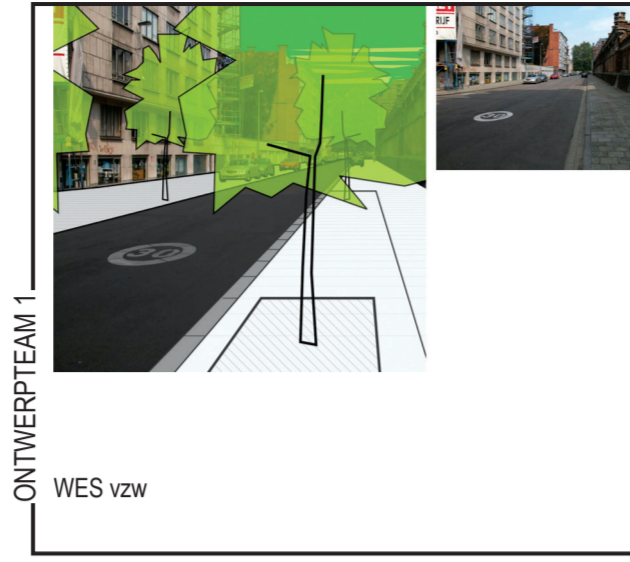
In het integraal plan moet een proces van aanpak beschreven worden om de kwaliteit van het openbare domein te verbeteren en in stand te houden. Het moet tevens de aanleiding zijn om de communicatie over de kwaliteit van het openbare domein te vergroten en de samenwerking tussen de vele partners te optimaliseren. Het plan moet

rekening houden met de volgende facetten: visie, gebruik en handhaving, bestratingsmaterialen, stadsmeubilair en groen en water. Deze facetten moeten elkaar aanvullen en vormen samen één integraal plan voor het openbaar domein in Gent. De doelstelling is vierledig:

- zorgen voor duidelijke richtlijnen voor alle partijen die bij het openbaar domein betrokken zijn;
- maximaal benutten van het potentieel en bestrijden van de zwakke punten die eigen zijn aan elk openbaar domein;
- onderhoud op een samenhangende wijze laten verlopen, zoals de noodzakelijke vervanging van bestrating, straatmeubilair en verlichting;
- het verder ontwikkelen van nieuwe hoogwaardige publieke ruimtes voor de stad.

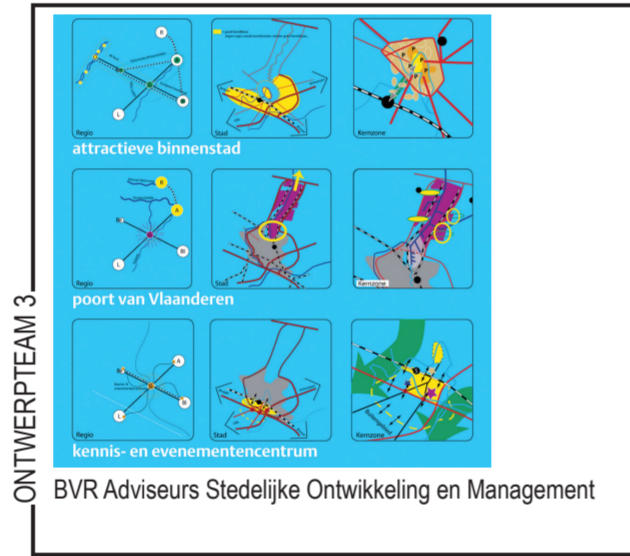
LOCATIE	PUBLICATIEDATUM	13/01/2004
Binnenstad 9000 Gent	SELECTIEDATUM	14/05/2004
	GUNNINGSDATUM	05/10/2004
BOUWHEER	CONTRACTDATUM	12/11/2004
Stad Gent	OPLEVERINGSDATUM	01/06/2005

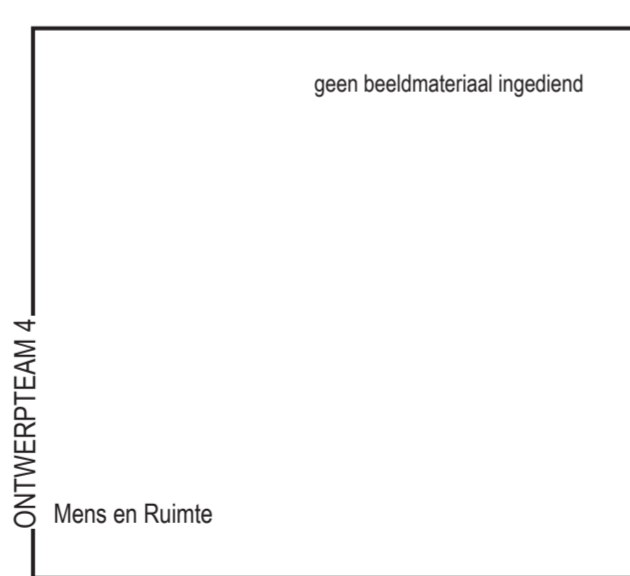
ONTWERPTeam 1
WES vzw

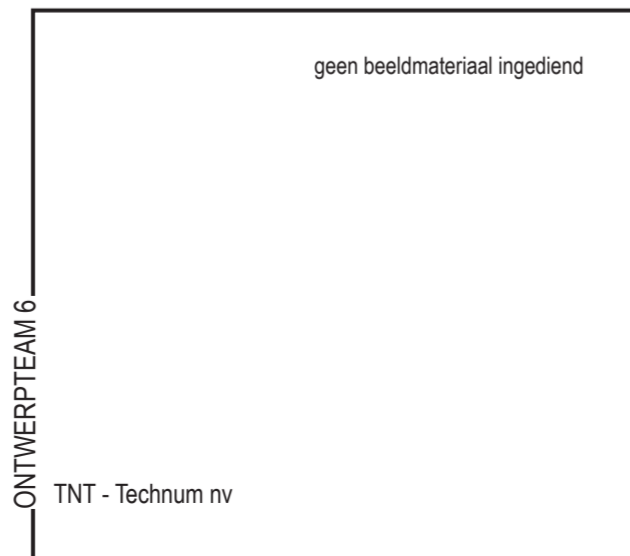
ONTWERPTeam 2
TV Johan Van Reeth bvba / Tom van Mieghem / Michiel Dehaene

ONTWERPTeam 3
BVR Adviseurs Stedelijke Ontwikkeling en Management

ONTWERPTeam 4
Mens en Ruimte

ONTWERPTeam 6
TNT - Technum nv

1 INLEIDING

De stad Gent heeft behoefte aan een overkoepelend en integraal plan openbaar domein, waarin de hoofdlijnen worden aangegeven over de inrichting in de historische binnenstad. Het integraal plan openbaar domein dient te zijn gebaseerd op het Ruimtelijk Structuurplan Gent. Het plan zal een integraal kader moeten vormen, waarbij alle inrichtingsfacetten van het openbaar domein met elkaar als een samenhangend geheel in beschouwing wordt genomen.

De voorliggende notitie is bedoeld als illustratie van onze werkwijze bij het samenstellen van het plan. Wij hebben gekozen voor een segment van het centrumgebied, waarin voor zover wij kunnen beoordelen, een aantal typische fragmenten van de stad vertegenwoordigd zijn. Het segment omvat het oostelijk deel met het Dampoortstation met de uitvalsweg in de richting van Antwerpen en een gedeelte van het historische stadscentrum. Op deze wijze ontstaat zicht op een brede aanpak, welke zich niet enkel beperkt tot de historische stad. Ook de relaties met de nieuwe aan de stad toegevoegde uitbreidingsbuurten worden in beeld gebracht.

Het integraal plan openbaar domein zal trachten sturing te geven aan de complexe inrichtingsopgave, waarvoor de gemeente zich gesteld ziet. De volgende uitgangspunten kunnen worden genoemd:

- versterking van de identiteit van de diverse stadsfragmenten met o.a. de middeleeuwse binnenstad, 19e eeuwse ontwikkelingen, de 20e eeuwse uitbreidingsbuurten, de binnenkomende stadsradialen en de merkwaardige sites;
- versterking van de vele functies van de stad met het maatschappelijk en cultureel centrum, het koopcentrum, de zakenwijken, de voornamelijk villa'sbuurten maar ook de genoegelijke en intieme woonbuurten.

Voorop staat een 'all in' benadering van de functionele en formele betekenissen, de aanwezige tijdsbeelden waarin de historische waarde van de stad is vertegenwoordigd en de ruimtelijke dimensies van de openbaar gebied.

Het integraal plan openbaar domein zal een inspiratiebron moeten zijn voor ontwerpers. Het zal vanuit een analyse van de stad aanleidingen aanreiken voor nieuwe initiatieven en hedendaagse ontwikkelingen.

2 ONZE AANPAK

Het integraal plan openbaar domein zal in drie delen worden samengesteld, namelijk:

- deel 1 'Verkenning en analyse': Op grond van een diepgaande verkenning en de door de opdrachtgever verstrekte informatie wordt een analyse gemaakt van het plangebied;
- deel 2 'Visie en masterplan': Dit deel vormt het inhoudelijke deel. In dit deel worden de achtergrond principes geschetst voor de inrichting van het openbaar gebied. De visie wordt afgestemd op de identiteit van de verschillende stadsdelen naar ontwikkelingsperiode en naar functionele samenstelling;
- deel 3 'Uitwerking': Dit gedeelte vormt het basisinrichtings-

ONTWERPTeam 5
Kuiper Compagnons bv

plan en dient zodanig als handboek bij de opstellen van inrichtingsplannen.

3 ONTWIKKELINGSGESCHIEDENIS

Gestreefd wordt naar versterking van de eigen identiteit van Gent. De historische ontwikkeling van de stad geeft daartoe aanwijzingen.

Gent is in de 13de eeuw explosief gegroeid vanwege de uitstekende ligging ter plaatse van de samenvloeiing van de Schelde en de Leie, de daarmee samenhangende groei van de haven en de productie van luxe lakens. De buurten rondom de Graslei en de Korenlei vertellen van de intensieve havenactiviteiten. Het historische gebied omvat het gebied begrensd door de Ottogracht, de Kraanlei, de Houtlei en de Ketelvest.

In de 20de eeuw is het aanzicht van de stad grondig veranderd. Er heeft een grootschalige reconstructie van een deel van het centrumgebied plaatsgevonden en er zijn nieuwe buurten aan de stad toegevoegd. Een stedelijke as lopend vanaf de Hoogstraat en de Sint-Michielsdelling naar de Vlaanderenstraat en het Zuidstation, alsmede de aanleg van de centrumpleinen brak definitief de oude pittoreske stadskuip open. Na de eerste wereldoorlog zijn nieuwe uitbreidingsbuurten ontstaan. Als eerste ter plaatse van het voormalige Expo-terrein met luxe herenhuizen aan brede lanen met veel groen. Door de gemeentelijke herindeling werden in 1977 een aantal randdorpen samengevoegd met Gent, waardoor een nieuwe stad ontstond met een kwart miljoen inwoners.

De ontwikkelingsperiode van een plandeel en het daarmee samenhangende tijdsbeeld zijn richting gevend voor de keuzen ten aanzien van de later op te stellen inrichtingsplannen, zowel ten aanzien van de opzet als de materialisering.

4 GEBIEDSFUNCTIES EN BETEKENIS

De functionele zonering van de binnenstad is voor de vormgeving van het openbaar gebied van essentiële betekenis. In dit verband wordt verwezen naar een bekend gezegd van de Amerikaanse architect L.H. Sullivan "form follows function". Een centrumgebied, een stadsrandzone en een woongebied stellen elk hun specifieke eisen aan de openbare ruimten. Zo zal de inrichting van een woonstraatje een andere uitstraling moeten hebben dan een winkelpromenade of een stadhuisplein. De uitwerking naar specifieke richtlijnen voor de hoofdopzet van het openbaar gebied dient als ondersteuning van de gewenste functie van een gebied.

Uit het Ruimtelijk Structuurplan kan de functionele zonering worden ontleend. De indeling vormt een globale afbakening van de plaatselijk overheersende functies en de beleidsmatig gewenste ontwikkeling. In principe kunnen vier gebiedssoorten worden onderscheiden: de stadservgebieden, de woongebieden, de gemengde zones langs de hoofdinfrastructuur en de aaneengesloten groen- en wateroppervlakten. Bij de gebiedssoorten ligt de nadruk op het geheel: de functie van de bebouwing en het bijbehorende openbaar gebied, zoals bij-

voorbeeld de woningen met woonomgeving, winkels met winkelstraten, etc. Er is een kaartbeeld samengesteld met een indeling van diverse functiegebieden met de bijzondere functies en de merkwaardige sites bijvoorbeeld de Universiteitsbuurt, het Spanjaardenkasteel, het Miljoenenkwartier, etc.

5 INDELING NAAR DEELGEBIEDEN

Om te komen tot een accentuering van de stadsopzet is een indeling gemaakt naar deelgebieden gebaseerd op enerzijds de onderscheiden tijdsbeelden (historisch en nieuw Gent) en anderzijds de functionele opzet (stadservgebieden, woongebieden en de gemengde zones langs de invalswegen naar de stad). Als methodiek bij het ontwerpen kan als uitbreiding van de opzet worden gekozen voor een metafoer als richtinggevend idee, bijvoorbeeld: Stadspodium, de Promenades, etc. De toepassing van een metafoer kan dienen als hulpmiddel om te komen tot een extra articulatie van de hoofdstructuur van de stad.

6 SCENARIO'S BIJ INRICHTINGSPLANNEN

In het kader van dit onderzoeksvoorstel wordt uitgegaan van vier scenario's: historisch formeel, historisch informeel, overige tijdsperiode invalswegen en overige tijdsperiodes woonbuurten. Een scenario geeft een verbeelding van de mogelijk toe te passen materialen en objecten met een onderscheid naar afwatering, verharding, groen, verlichting, meubilering bijzondere elementen, terrassen en uitstallingen.

Een rustige en duurzame inrichting met een beperkt gamma aan hoofdmaterialen en aanlegdetails verhoogt de kwaliteit. De inrichting van de openbare ruimte dient mede gebaseerd te zijn op een hiërarchische onderverdeling in het stelsel van openbare ruimten. In principe kan worden aangesloten bij de categorisering van 'Duurzaam en veilig' met een onderscheid naar: wegen met een stroomfunctie, gebiedsontsluitingswegen, erftoegangswegen en verblijfsgebieden.

De toe te passen materialen dienen zonder historiserend te werken, het specifieke karakter van de diverse plekken in de stad te ondersteunen en te versterken. Uitgangspunt is de toepassing van inheemse materialen, afstemmen op de functionaliteit en duurzame toevoegingen met gebruikmaking van bestaande materialen en reeds gedane investeringen.

Aandacht zal worden gegeven aan de aanlegprincipes van fietsstroken, tram- en busbanen in de dwarsprofielen en ter plaatse van overgangen en kruispunten. In het verlengde van de materiaalkeuzen wordt een indicatie gegeven over kosten met betrekking tot aanleg en onderhoud.

Straatmeubilair en verlichting vormen een geïntegreerd onderdeel van de openbare ruimte. Gestreefd kan worden naar standaardisatie, zowel in vorm als in kleurstelling. Bij verlichting is zowel de vormgeving als de lichtkleur aan de orde. Ook zijn uitspraken nodig over resterend straatmeubilair, zoals bewegwijzering, uitstalling, horecaterassen, standplaatsen, beeldende kunst, etalageverlichting, milieucanisters en afvalbakken.

REALISATIE